

مدرس:

خلیل عقیلی فرج

Draghili.blog.ir

تفسیر موضوعی نهج البلاغه

جلسه چهاردهم

بایسته‌های اجتماعی در نهج البلاغه (۴)

(آشنایی با مفهوم حق انخس دوم)

□ حق مردم

۱- حقوق مردم و دولت

❖ خطبه ۳۴: (این خطبه را امام در باره بسیج مردم بسوی شامیان ایراد فرموده است)

➤ ای مردم، مرا بر شما و شما را بر من حقی واجب شده است، حق شما بر من، آن که از خیر خواهی شما دریغ

نورزم و بیت المال را میان شما عادلانه تقسیم کنم، و شما را آموزش دهم تا بی سواد و نا آگاه نباشید، و شما

را تربیت کنم تا راه و رسم زندگی را بدانید.

➤ و اما حق من بر شما این است که به بیعت با من وفادار باشید، و در آشکار و نهان برایم خیر خواهی کنید، هر

گاه شما را فرا خواندم اجابت نمایید و فرمان دادم اطاعت کنید.

۲- حقوق مردم با یکدیگر

۲-۱ حق والدین بر فرزندان و بالعکس

❖ حکمت ۳۹۹ : فرزند بر پدر حقی دارد و پدر نیز بر

فرزند حقی. حق پدر بر فرزند این است که در همه

چیز جز در معصیت خدا اطاعتش کند. و حق فرزند بر

پدر آن است که نام نیک انتخاب کند، تربیتش را

خوب و قرآن را به او تعلیم دهد.

۲- حقوق مردم با یکدیگر

۲-۲ حق همسایه

❖ نامه ۳۱: پیش از حرکت به سوی سفر در باره همسفرت جستجو و تحقیق کن، و پیش از گرفتن منزل در باره

همسایه ات

❖ خطبه ۱۹۳: از جمله صفات متقین: لایضار بالجار: به همسایه آزار نمی رساند.

❖ نامه ۴۷: خدا را خدا را در مورد همسایگان خود که با آن ها خوش رفتاری کنید، چرا که آنان مورد توصیه و

سفارش پیامبر(ص) هستند. وی همواره نسبت به همسایگان سفارش می فرمود تا آنجا که ما گمان بردیم

بزودی سهمیه ای از ارث بر ایشان قرار خواهد داد.

□ حق طبیعت

❖ خطبه ۱۶۷ : از خدا بترسید، و تقوا پیشه کنید زیرا شما در پیشگاه خداوند، مسئول بندگان خدا، و شهرها، و

خانه ها و حیوانات هستید.

□ پیامدهای پایبندی به حقوق دیگران

❖ پایبندی به حقوق و رعایت حقوق متقابل، در هر حوزه‌های موجب تحقق عدالت، پیدایش الفت و زمینه ساز

اخلاقیات و روابط درست انسانی است.

❖ خطبه ۲۱۶ : پس چون مردم حق زمامدار را بگذارند و زمامدار حق مردم را به جا آورد، حق میان آنان

ارزشمند، راه های دین پدیدار، نشانه های عدالت برجا و سنت چنانکه باید اجرا می شود. پس کار زمانه به

سامان می رسد و روزگار اصلاح می گردد، و به پایداری و برقرارماندن دولت امید می رود و دشمنان (از

نابودی و سقوط چنین جامعه ای) نا امید می گردند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
عَلَّمَ مُحَمَّدٌ وَالِدِ مُحَمَّدٍ